

Izveštaj o stanju životne sredine grada Pančeva za 2019. godinu, objavljen u septembru 2020. godine, pokazuje da je vazduh, kao i prethodnih godina bio zagađen, opterećen suspendovim česticama i čađi. Srednja godišnja vrednost suspendovanih čestica od 40 mikrograma po metru kubnom, na tri merna mesta, nije prekoračena, ali je broj dana kada je povećana dnevna granična vrednost svuda prekoračen. Na mernom mestu Starčevo zabeležen je najveći broj dana sa povišenim koncentracijama suspendovanih čestica - 73 dana, u odnosu na graničnih 35, dok je na druge dve stanice taj broj iznosio 47, odnosno 46. Merenja Zavoda za javno zdravlje Pančevo pokazala su alarmantno stanje na mernom mestu Narodna bašta, gde je vazduh čak 205 dana bio sa ugrožavajućim koncentracijama PM10, a tokom 107 dana vazduh je bio jako zagađen.

Zbog prekomernog zagađenja vazduha u gradu Pančevu, tokom prethodnih nekoliko godina, Zaštitnik građana je u januaru prošle godine pokrenuo postupak kontrole rada Gradske uprave Pančevo, i još pet lokalnih samouprava. Ombdusman u dopisu od 17. januara 2020. godine, upućenom gradonačelniku grada Pančeva Saši Pavlovu, u koji smo imali uvid, navodi da prekomerna zagađenost vazduha pogađa grad na Tamišu već duži vremenski period, i da u tom periodu nisu preduzete konkretne mere. Međutim, dokumentacija do koje je došao Panpres pokazuje da ovom kontrolom nisu otkrivene nepravilnosti u gradu Gradske uprave grada Pančeva, i da postupak neće biti dalje nastavljen. Zaštitnik građana u izveštaju iz jula 2020. godine, konstatuje „da je grad Pančevo doneo Plan kvaliteta vazduha, i da ga aktivno sprovodi“. On je takođe naveo da su preduzete ili se preduzimaju hitne i dugoročne mere, za otklanjanje glavnih uzročnika zagađenja. Na pitanje naše redakcije upućeno Zaštitniku građana, da pojasni zbog čega se prvo tvrdi da nisu preduzete konkretne mere (na osnovu čega je utvrđeno da mere ne daju rezultate), da bi samo nakon nekoliko meseci Zaštitnik utvrdio da se mere preduzimaju, nismo dobili odgovor. Ombdusman je ipak u završnom izveštaju dao preporuku Gradskoj upravi Pančevo da obezbedi transparentnost informacija, jer je kako piše utvrđeno da je jedan od glavnih uzroka nezadovoljstva građana, kao i njihovog nepoverenja u nadležne organe upravo faktor obaveštenosti i dostupnosti informacija. Takođe, on ukazuje i na potrebu za transparentnijim postupanjem nadležnih organa da bi građani bili upućeni o aktivnostima koje se preduzimaju u vezi sa zaštitom životne sredine.

Ognjan Pantić, istraživač na projektima u oblasti energije, klime i životne sredine u Beogradskoj otvorenoj školi (BOŠ), zaključuje da, uzimajući u obzir odlučivanje Zaštitnika građana u drugim lokalnim samoupravama, Ombdusman preporuke i mišljenja donosi na osnovu toga da li su usvojena dokumenta koja Zakon o zaštiti vazduha predviđa za gradove i opštine sa prekomerno zagađenim vazduhom, bez ulaženja u analizu da li su dokumenta,

tamo gde postoje, dala rezultate. Panpres je došao i do odgovora koji je Sekretarijat za zaštitu životne sredine Gradske uprave grada Pančeva poslao Ombdusmanu. U njemu se navodi da su jedan od najznačajnijih izvora zagađenja individualna ložišta, jer je samo 30-35 stanovništva grada obuhvaćeno daljinskim sistemom grejanja. Zbog toga svake godine grad Pančevo obezbeđuje sredstva za sufinansiranje individualnih gasnih priključaka kao jednu od mera za smanjenje zagađenja vazduha (prvenstveno PM 10).

Međutim, Teodora Marković, iz pančevačkog ekološkog udruženja Zeleni most, kaže da se pomenuta mera ne sprovodi na teritoriji celog grada Pančeva, i da su naseljena mesta isključena iz ove akcije, dok se gasifikacija u gradu sporo realizuje. Kako bi se zaista sprečilo korišćenje fosilnih goriva, ona smatra da bi trebalo prodavati ogrev nastao iz biomase po povlašćenim cenama, dok bi cene fosilnih goriva trebalo podići. Ipak, zbog inertnosti lokalne samouprave, na rešavanje ovog problema ćemo još pričekati, ocenjuje naša sagovornica. Kao jedan od bitnih zagađivača u gradu, Sekretarijat je prepoznao saobraćaj, gde se kako kažu radi na zamenu starog voznog parka, korišćenju javnog prevoza, bicikala, a kroz javno-privatno partnerstvo grad je dobio nove autobuse sa Euro 6 motorima.

Gradski Sekretarijat navodi i da se svake godine sprovodi monitoring vazduha, vode, buke, i zemljišta, a svi izveštaji, kako piše u odgovoru gradskog Sekretarijata Ombdusmanu, dostupni na sajtu grada. Merenja se sprovode u okviru automatskog sistema za kontinualni monitoring kvaliteta vazduha grada Pančeva na četiri merne stanice, kao i u okviru dopunskog merenja kvaliteta vazduha koje obavlja stručna agencija. Sistematsko merenje kvaliteta vazduha finansira i nadležno ministarstvo na dva merna mesta. U dokumentu se kaže i da su informacije o kvalitetu vazduha dostupne kroz dnevne izveštaje dežurstava kada je bilo prekoračenja graničnih i tolerantnih vrednosti na gradskom monitoringu, mesečne i godišnje Izveštaje o stanju životne sredine, Plan kvaliteta vazduha, merenja koncentracija iz automatskog monitoringa, kao i Godišnji izveštaj o kvalitetu vazduha za grad Pančevo koji radi Zavod za javno zdravlje Pančevo. Podaci se objavljuju na zvaničnim internet stranicama grada, monitoringa grada Pančeva, kao i na stranici Zavoda za javno zdravlje Pančevo. Navodi se da će lokalna vlast pristupiti izradi novog Plana kvaliteta vazduha (prethodni je usvojen 2018. godine), u okviru kojeg će biti predložene nove mere.

Informacije o kvalitetu vazduha (ne)dostupne građanima

Teodora Marković ipak tvrdi da građani nisu dovoljno informisani o zagađenju. Tvrdnju potkrepljuje činjenicama da se na sajtu Zavoda za javno zdravlje Pančevo mogu naći podaci o zagađenju vazduha, za svaki dan i mesec, ali izostaje godišnji izveštaj o kvalitetu vazduha za grad Pančevu i to unazad četiri godine. Na samom sajtu grada, nedostaju mesečni

izveštaji za poslednja četiri meseca 2020. godine. Ona napominje da efekat pobrojanih hitnih i dugoročnih mera za smanjenje zagađenja u velikoj meri izostaje, a neke od njih se ne primenjuju na odgovarajući način. Građani se, kako kaže, ne informišu redovno o zagađenju, ne štite se osetljive kategorije stanovništva, a uskraćeni su i za savete tokom dana kada je zagađenje povećano. Generatori industrijskog zagađenja u Pančevu, u prethodnom periodu bile su fabrike Južne zone, ali kako napominje naša sagovornica, prvenstveno Rafinerija nafte Pančevo se pokazala kao odgovorna, jer je u poslednjih deset godina obnovila neke svoje sisteme za prečišćavanje susptanci koje se ispušaju u vazduh.

Izvor: panpress.rs